

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/55/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1312220279
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2022:1312220279.3

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Jany Richterovej a JUDr. Milana Chalupku v právnej veci žalobcu: T. T. I., B.. X.X.XXXX, O. X. P. X., X. XXXX/X, zast. Mgr. Viktorom Karelom, advokátom v Bratislave, Košická 5590/56, proti žalovaným: X/ Y.. P.H. Y., B.. XX.X.XXXX, X. P. X., C. X, X/ T.. P. J., G.. Y.G., B.. XX.XX.XXXX, X. P. X., H. XX, X/ T.. W.H. Y., B.. X.X.XXXX, X. P. X., C. X, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, na odvolanie právnej predchodkyne žalobcu (pôvodnej žalobkyne T. Z., B.. X.X.XXXX, Z.. XX.X.XXXX, B. X. P. X., X. XXXX/X) proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III v Bratislave zo dňa 13. februára 2014 č.k. 14C/232/2012-115 v spojení s opravným uznesením rovnakého súdu zo dňa 23. apríla 2014 č.k. 14C/232/2012-148 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej konanie zastavujúcej časti potvrdzuje. Žalovaným 2/ a 3/ priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1/ Súd prvej inštancie rozsudkom v znení opravného uznesenia zamietol žalobu žalobkyne voči žalovanej 1/ (deklaratórne určenie vlastníctva nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľnosti Správy katastra pre hlavné mesto SR Bratislava na LV č. XXXX, W.. Ú.. B. T.), keď žalovaná 1/ v čase vyhlásenia rozsudku už nebola v katastri nehnuteľností vedená ako vlastníčka, resp. spoluvlastníčka týchto nehnuteľností, preto súd konštatoval na jej strane nedostatok pasívnej vecnej legitímácie.

2/ Konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavil z dôvodu prekážky už rozhodnutej veci, súčasne všetkým žalovaným náhradu trov konania nepriznal.

3/ Vychádzal zo zistenia, že pôvodná žalobkyňa so žalovanou 1/ uzavreli dňa 11.11.2003 darovaciu zmluvu, ktorou pôvodná žalobkyňa previedla na žalovanú 1/ nehnuteľnosti v kat. úz. B. T., C. X. N. - rodinný dom, súpisné číslo XXXX, postavený na parc. č. XXXXX/X, a pozemky, parc. č. XXXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 267 m², parc. č. XXXXX/X - záhrady o výmere 260 m². Súčasne pôvodná žalobkyňa a žalovaná 1/ uzavreli zmluvu o zriadení vecného bremena, ktorou sa žalovaná 1/ zaviazala umožniť pôvodnej žalobkyňi užívanie darovaných nehnuteľností a podľa zaopatrovacej zmluvy z rovnakého dňa sa žalovaná 1/ zaviazala vykonať ešte pred vkladom vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na vlastné náklady rekonštrukciu rodinného domu pôvodnej žalobkyne, v prípade potreby a podľa vlastných možností pôvodnú žalobkyňu osobne doopatrovať alebo jej pre tento účel zabezpečiť kvalifikovanú opatrovatelku, po smrti pôvodnej žalobkyne jej vystrojiť podľa jej vierovyznania dôstojný pohreb, prevzala záväzok platiť úhrady za hrobové miesto a udržiavať hrob upravený.

4/ Podľa pôvodnej žalobkyne uvedené plnenia boli dojednané ako protiplnenia za prevod vlastníckeho práva k predmetu daru, majú evidentný majetkový charakter, sú finančne vyjadriteľné a z tohto dôvodu nespĺňa darovacia zmluva ako právny úkon neoddeliteľný a vzájomne previazaný so zaopatrovacou zmluvou zákonné náležitosti darovacej zmluvy, ktorou je jej bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania. Pôvodná žalobkyňa mala za to, že darovacia zmluva a zmluva o zriadení vecného bremena zo dňa 11.11.2003 je absolútne neplatná, nakoľko svojim obsahom odporuje zákonu, pretože je bezodplatná a dobrovoľná a zaopatrovaciu zmluvu zo dňa 11.11.2003 nie je možné od darovacej zmluvy oddeliť,

preto sú obidve zmluvy neplatné ako celok a nimi zamýšľané právne účinky nemohli nikdy nastať. Neplatnosť darovacej zmluvy odôvodňovala tým, že bezodplatnosť darovacej zmluvy je splnená vtedy, ak obdarovanému nevzniká nijaká právna povinnosť poskytnúť za dar majetkovú hodnotu vyjadriteľnú v peniazoch a táto podmienka v predmetnej darovacej zmluve splnená nebola.

5/Žalované v spore namietali okrem nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 1/, ktorá už nie je v katastri nehnuteľností vedená ako vlastníčka resp. spoluvlastníčka týchto nehnuteľností, tiež, že vecnému prejednávaniu žaloby voči jedine pasívne legitimovaným žalovaným 2/ a 3/ bráni prekážka rozhodnutej veci /§ 159 ods. 3 O.s.p./.

Existenciu prekážky rozsúdenej veci vyvodzovali žalované zo skutočnosti, že konaniu v predmetnej veci predchádzalo konanie Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 15C/23/2005, v ktorom súd meritórne rozhodol rozsudkom zo dňa 30.03.2011 č.k. 15C/23/2005-396, ktorého prvé dva výroky nadobudli právoplatnosť dňa 24.04.2012 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co/5/2012-457 zo dňa 04.04.2012. Zostávajúce dva výroky rozsudku Okresného súdu Bratislava III, ktoré neboli napadnuté odvolaním, nadobudli právoplatnosť 07.07.2011. V konaní sp. zn. 15C/23/2005, sa T. Z. ako žalobkyňa pôvodne domáhala voči žalovanej Y.. P. Y. vydania nehnuteľností, ktoré boli predmetom daru. Žalovaná podala vzájomný návrh na určenie, že právny úkon žalobkyne T. Z. - žiadosť o vrátenie daru z darovacej zmluvy podpísanej dňa 11.11.2003 - je neplatný. Neskôr žalobkyňa zmenila pôvodný návrh o vrátenie (vydanie) daru na návrh/žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Tiež navrhla, aby súd pripustil, aby do konania na strane žalovanej pristúpili dcéry žalovanej P. Y.C. a W. Y. a voči pôvodnej žalovanej vzala návrh späť. Podľa zmeneného petitu mal súd rozsudkom určiť, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností zapísaných na I. Č.. XXX.

6/ Žalobkyňa žalobu odôvodňovala tým, že žalovaná 1/ si riadne neplnila svoje povinnosti voči nej a hrubo porušila dobré mravy /§ 39 OZ/, nárok opierala aj o § 630 OZ /vrátenie daru/. Prvoinštančný súd rozsudkom zo dňa 30.03.2011 č.k. 15C 23/2005-396 žalobu žalobkyne o určenie, že ona je výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností zamietol a odvolací súd tento rozsudok potvrdil s tým, že „obidve zmluvy, tj. darovacia aj zaopatrovacia zmluva, obidve uzavreté dňa 11.11.2003, sú platné právne úkony“. Žalobkyňa sa ďalej v konaní vedenom na prvoinštančnom súde pod sp. zn. 15C/64/2012 domáhala obnovy konania - veci vedenej pod sp. zn. 15C/23/2005, uznesením zo dňa 12.09.2012, potvrdeným odvolacím súdom, súd návrh zamietol. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 06.10.2013.

7/V aktuálne prejednávanej veci pôvodná žalobkyňa žiadala, aby súd určil, že je výlučným vlastníkom darovaných nehnuteľností, ale odôvodňovala to neplatnosťou darovacej zmluvy z dôvodu, že darovaciu zmluvu a zmluvu o zriadení vecného bremena a zaopatrovaciu zmluvu nemožno od seba oddeliť, že darovacia zmluva bola dojednaná so záväzkom obdarovaného poskytnúť darcovi protiplnenie za predmet daru vo forme práva bezodplatného dožitia v darovaných nehnuteľnostiach ako aj plnenia podľa čl. III zaopatrovacej zmluvy majú nepochybne majetkovú hodnotu, ktorá je vyjadriteľná v peniazoch, preto je darovacia zmluva absolútne neplatná v dôsledku absencie podmienky darovacej zmluvy - bezodplatnosti.

8/ Súd prvej inštancie konštatoval, že záväznosť rozhodnutí súdu a s ňou súvisiaca stabilita právnych pomerov vyžaduje, aby sa o veciach už právoplatne rozhodnutých nekonalo a nerozhodovalo znovu. Prekážka rozhodnutej veci predpokladá totožnosť osôb, ktoré boli účastníkmi konania, ako aj totožnosť predmetu sporu, pričom prekážku rozsúdenej veci tvorí len v takom rozsahu, v akom sa o uplatnenom nároku rozhodlo. Prekážka rozhodnutej veci vylučujúca možnosť vec znovu prerokovať znamená, že právoplatné rozhodnutie o veci musí reálne existovať. V tomto konaní ide o ten istý nárok, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté (určenie vlastníctva k darovaným nehnuteľnostiam), tých istých účastníkov. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne, resp. inak (Uznesenie NS SR 5 Cdo 120/2009). Právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 15C 23/2005 zo dňa 30.03.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co 5/2012-457 zo dňa 04.04.2012 vydaný v konaní o určenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam vytvoril prekážku veci právoplatne rozhodnutej v konaní o určenie vlastníctva v prejednávanej veci. Súd prvej inštancie mal v konaní preukázané, že v danom prípade sa jedná o res iudicata, nakoľko sa rovnako ako v konaní sp. zn. 15C 23/2005 jedná o rovnakých účastníkov konania, rovnaký nárok žalobkyne, opiera sa o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu, pričom v konaní sp. zn. 15C 23/2005 súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, Krajský súd v Bratislave posudzoval aj otázku absolútnej a relatívnej neplatnosti obidvoch zmlúv /v odvolaní boli namietané/, ktoré posúdil ako platné. Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III č.k. 15C 23/2005-396 zo dňa 30.03.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co 5/2012-457 zo dňa 04.04.2012 je právoplatné, čiže

sú splnené všetky predpoklady pre res iudicata. So zreteľom na vyššie uvedené súd prvej inštancie s poukazom na ust. § 103, 104 ods. 1 a § 159 ods. 3 O.s.p. konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavil.

9/O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a v konaní úspešným žalovaným náhradu trov konania nepriznal, lebo ju výslovne nežiadali.

10/Proti tomuto rozsudku v časti týkajúcej sa zastavenia konania vo vzťahu voči žalovaným 2/ a 3/ a v časti náhrady trov konania podala včas odvolanie pôvodná žalobkyňa namietajúc, že napadnuté rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci - nesprávne právne posúdenie existencie prekážky veci rozhodnutej, ako aj z dôvodu odňatia možnosti žalobkyni konať pred súdom, keď jej právnomu zástupcovi nebolo umožnené oboznámiť sa a zaujať stanovisko k novým skutočnostiam v rozsiahlom vyjadrení žalovaných, doručeného právnomu zástupcovi žalobkyne na pojednávaní, kedy aj bolo vo veci rozhodnuté. Pôvodná žalobkyňa nesúhlasila s názorom, že v prípade nového návrhu ide o rovnaký skutkový stav, od ktorého žalobkyňa odvodzuje žalobný petít, ako v právoplatne skončenom spore vedenom pod sp. zn. 15C/23/2005. V tomto pôvodnom spore sa žalobkyňa domáha spočiatku vrátenia daru, až na základe zápisu zmien ohľadne práv k darovaným nehnuteľnostiam bola žalobkyňa v priebehu konania nútená zmeniť návrh a domáhať sa určenia vlastníckeho práva k predmetu darovania. Žalobkyňa však zmenu žalobného návrhu neodôvodňovala žiadnymi inými skutkovými tvrdeniami resp. inými skutočnosťami, naďalej sa domáhala určenia vlastníctva poukazujúc na ustanovenie § 630 O.z. Absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatracou podľa ust. § 39 O.z. z dôvodu absencie základných náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania, neboli v priebehu predchádzajúceho konania žalobkyňou vôbec namietané. Aj súd prvej inštancie v pôvodnom konaní zamietol určovaciu žalobu žalobkyne bez toho, aby záväzne posúdil platnosť darovacej zmluvy a zaopatrovacej zmluvy, keďže rozhodol výlučne na základe formálnych nedostatkov výzvy na vrátenie daru. Až v priebehu odvolacieho konania voči skoršiemu prvoinštančným rozsudku (po uplynutí lehoty na odvolanie) žalobkyňa zastúpená novou právnomu zástupkyňou uviedla nové odvolacie argumenty, spočívajúce v existencii tiesne žalobkyne pri uzatváraní darovacej zmluvy a zaopatrovacej zmluvy, v uvedení žalobkyne do omylu pri uzatváraní týchto žalovanou 1/, v obchádzaní zákona kvalifikovanom v ust. § 39 O.z., v simulácii spočívajúcej v zastretí právneho úkonu iným právnym úkonom podľa § 41a O.z., ako aj v nezrozumiteľnosti právneho úkonu - darovacej zmluvy, absencii vážnosti, dobrovoľnosti a určitosti podľa § 37 O.z. Napriek týmto novým dôvodom žalobkyňa nespochybňovala bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania v prospech žalovanej 1/. Aj z potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že žalobkyňa sa návrhom na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam domáhala určenia práva výlučne na základe naplnenia podmienok na vrátenie daru pre hrubé porušenie dobrých mravov resp. z dôvodov doplnených po uplynutí lehoty na podanie odvolania, teda išlo o odvolacie dôvody neprípustné v zmysle ustanovenia § 205 ods. 3 O.s.p., ktorými sa odvolací súd nemal vôbec zaoberať. Napriek skutočnosti, že sa odvolací súd zaoberal aj rozširujúcimi a doplňujúcimi dôvodmi namietanými po lehote na podanie odvolania, k týmto dôvodom nezaujal vo svojom rozhodnutí záväzné právne stanovisko, absolútnu a relatívnu neplatnosť darovacej a zaopatrovacej zmluvy posúdil odvolací súd záväzne len s ohľadom na ust. § 37 O.z. a čiastočne s ohľadom na ust. § 39 O.z., pričom rozhodnutie prvoinštančného súdu vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ potvrdil predovšetkým na základe posúdenia správania sa žalovanej 1/ k žalobkyni, v súlade s dobrými mravmi pre naplnenie dôvodu na vrátenie daru pri hrubom porušení dobrých mravov obdarovanou. S poukazom na vyššie uvedené podľa pôvodnej žalobkyne nemôže byť v aktuálne vedenom konaní daná prekážka postupu súdu brániaca prejednaniu veci, ktorou je právoplatné rozhodnutie súdu, ktorá prekážka by v zmysle § 159 ods. 3 O.s.p. bola daná len v prípade, ak by v pôvodnom konaní prvoinštančný alebo odvolací súd záväzne posúdili platnosť darovacej zmluvy s ohľadom na tvrdenú odplatnosť a nedobrovoľnosť darovania, a takéto posúdenie by pojali do svojho rozhodnutia. Z vyššie uvedených dôvodov preto pôvodná žalobkyňa navrhla buď zrušenie napadnutej časti rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenie veci prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie alebo zmenu tejto časti rozsudku a vyhovie žalobe žalobkyne.

11/ Odvolací Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením zo 16. februára 2015 č.k. 5Co/310/2014-174 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej (konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavujúcej) časti zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava III zo dňa 30.3.2011 č.k. 15C/23/2005-396 bol návrh žalobkyne na určenie, že je výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností zamietnutý a odvolací súd rozsudkom zo dňa 4.4.2012 č.k. 2Co/5/2012-457 tento rozsudok potvrdil, pričom vychádzal najmä z preukázania naplnenia podmienok pre vrátenie daru z dôvodu hrubého porušenia dobrých mravov. Pokiaľ sa odvolací súd zaoberal aj rozširujúcimi a doplňujúcimi dôvodmi, k týmto dôvodom nezaujal vo svojom rozhodnutí záväzné právne stanovisko, absolútnu a relatívnu neplatnosť darovacej a zaopatrovacej zmluvy posúdil

odvolací súd záväzne len s ohľadom na ustanovenie § 37 Občianskeho zákonníka a čiastočne s ohľadom na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka. Absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka z dôvodu absencie základných náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania neboli v priebehu predchádzajúceho konania žalobkyňou vôbec namietané, neboli (ani byť nemohli) konajúcimi súdmi posúdené vo vzťahu k uplatnenému nároku. Ten istý predmet konania je daný, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. vyplýva z rovnakého skutku), pričom práve skutkové tvrdenia odôvodňujúce uplatnený nárok v konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 15 C/23/2005 a teraz v aktuálne prebiehajúcom konaní sú rozdielne. Ak súd tvrdené právo na základe skutočností teraz uvedených v žalobe v skoršom konaní neskúmal, nemožno považovať skorší rozsudok súdu prvej inštancie za také rozhodnutie vo veci, ktoré by bránilo prejednaniu novej žaloby o určenie vlastníckeho práva k rovnakej nehnuteľnosti.

12/ Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalovaných 2/ a 3/ uznesením z 25.mája 2017 pod sp. zn. 2Cdo/152/2016 uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo 16.februára 2015 č.k. 5 Co/310/2014-174 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel v danom prípade k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia odvolacieho súdu v otázke právoplatne rozhodnutej veci (prekážka rei iudicata) nezodpovedá § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd si v odôvodnení predmetného rozhodnutia v tejto otázke protirečí, ak v rámci tej istej vety tvrdí, že: „Pokiaľ sa odvolací súd zaoberal aj rozširujúcimi a doplňujúcimi dôvodmi (namietanými po lehote na podanie odvolania), k týmto dôvodom nezaujal vo svojom rozhodnutí záväzné právne stanovisko" a zároveň „absolútnu a relatívnu neplatnosť darovacej a zaopatrovacej zmluvy posúdil odvolací súd záväzne len s ohľadom na ustanovenie § 37 Občianskeho zákonníka a čiastočne s ohľadom na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka." Tieto jeho tvrdenia sú aj v rozpore s dôvodmi rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 2 Co 5/2012-457 zo dňa 4. apríla 2012, ktoré však bližšie neozrejmil. Pokiaľ odvolací súd v odôvodnení svojho uznesenia tvrdí, že „Absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou podľa § 39 Občianskeho zákonníka z dôvodu absencie základných náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania, neboli v priebehu predchádzajúceho konania žalobkyňou vôbec namietané, (neboli a ani byť nemohli) konajúcimi súdmi posúdené vo vzťahu k uplatnenému nároku s tým, že ten istý predmet konania je daný, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. vyplýva z rovnakého skutku), pričom práve skutkové tvrdenia odôvodňujúce uplatnený nárok v konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 15 C 23/2005 a teraz aktuálne v prebiehajúcom konaní, sú rozdielne", je potrebné uviesť, že sa nejedná o skutkové tvrdenia ako sa mylne domnieva odvolací súd; to, či je určitá zmluva platná alebo neplatná je vecou právneho posúdenia. Rovnako tak posúdenie, či je zmluva odplatná alebo bezodplatná. Nie je to teda otázka skutková, ale otázka právna. Odvolací súd však v odôvodnení svojho rozhodnutia bližšie neozrejmil rozdielne skutkové tvrdenia v teraz aktuálne prebiehajúcom konaní ako to tvrdí. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu, formulácie obsiahnuté v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nasvedčujú tomu, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v preskúmanom prípade protirečivé. Argumenty uvedené v rozhodnutí si navzájom odporujú, čím rozhodnutie odvolacieho súdu stráca svoju presvedčivosť a spravodlivosť. Z vyššie uvedeného je zřejmé, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nespĺňa parametre zákona na odôvodnenie zrušujúceho uznesenia stanoveného v § 157 ods. 2 O.s.p., z ktorého dôvodu treba uznesenie odvolacieho súdu považovať za nepreskúmateľné. So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že v danej veci ide o taký výnimočný prípad, kedy nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje presvedčivé vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Z uvedených dôvodov je zřejmé, že v danom prípade dovolateľky dovolaním opodstatnene napadli uznesenie odvolacieho súdu, ktoré bolo vydané v konaní postihnutom vadou v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. Najvyšší súd preto napadnuté rozhodnutie zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

13/Kedže pôvodná žalobkyňa po rozhodnutí odvolacieho súdu (dňa 11.3.2015) zomrela, dovolací súd konal s právnym nástupcom žalobkyne, závetným dedičom T. T. I., X. P. X., X. XXXX/X, na základe oznámenia okruhu dedičov notárom z 29.5.2015, v zmysle ktorého na základe predbežného šetrenia prichádzajú do úvahy ako dedičia po poručiiteľke dedič zo závetu T. I. s dedičským podielom o veľkosti 1 a podľa § 462 Občianskeho zákonníka štát - Slovenská republika v zastúpení Okresného úradu Bratislava, s rovnakým dedičským podielom.

14/Uznesením Okresného súdu Bratislava III zo dňa 29.6.2015 č.k. 30D/597/2015-41 bolo dedičské konanie po poručiteľke T. Z. zastavené podľa § 175h ods. 1 O.s.p., keď poručiteľka nezanechala majetok. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 29.6.2015.

15/Krajský súd v Bratislave (po zrušení a vrátení veci najvyšším súdom na ďalšie konanie) uznesením z 29. januára 2019 č.k. 5Co/230/2017-318 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a konanie zastavil, pričom žalovaným 2/ a 3/ nepriznal náhradu trov konania. Odvolací súd prednostne reagujúc na úmrtie žalobkyne konštatoval s poukazom na § 7 ods. 1, 2 OZ, § 61 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), že splnenie procesných podmienok a ich nedostatky súd skúma z úradnej povinnosti. Všeobecné procesné podmienky CSP vymedzuje tak, že kedykoľvek v priebehu konania súd prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci. Podmienka procesnej subjektivity musí byť splnená a súd ju musí skúmať vždy. Ide tak o predpoklad prípustnosti rozhodovania vo veci samej. Ak ten, kto je označený za stranu sporu (v tomto prípade žalobkyňa) nespĺňa kritériá na priznanie hmotnoprávnej subjektivity, alebo nie je zákonom priamo určený za stranu sporu bez toho, aby ju mal možnosť s nadväznosťou na uvedené konštatovať, že táto procesná podmienka splnená nie je a súd nemôže vo veci konať a rozhodnúť. Je vecou súdu, aby podľa povahy sporu posúdil, či smrť strany sporu bráni ďalšiemu pokračovaniu v konaní, alebo či v ňom možno pokračovať s právnymi nástupcami zomrelej strany sporu. V danom prípade žalobkyňa zomrela dňa 11.03.2015, čím došlo k strate jej procesnej subjektivity a zároveň vznikla prekážka konania, ktorá vyžadovala posúdiť, či právo, o ktorom sa rozhoduje, prešlo na právnych nástupcov žalobkyne (dedičov). V danom prípade bolo dedičské konanie po poručiteľke - žalobkyňi zastavené z dôvodu, že poručiteľka majetok nezanechala. Prípadní dedičia tak nevstúpili do žiadnych práv poručiteľky, nakoľko táto bola nemajetná, za ktorých okolností preto nie je možné v konaní ďalej pokračovať s právnymi nástupcami žalobkyne a konanie, ktoré doposiaľ nebolo právoplatne ukončené, je potrebné zastaviť. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej, konanie zastavujúcej časti (z dôvodu existencie prekážky rei iudicata) zrušil (§ 389 ods. 1 písm. a/ CSP) a konanie zastavil (§ 391 ods. 1, § 161 ods. 1, 2 CSP). Pre úplnosť považoval odvolací súd za potrebné uviesť, že ak bola v katastri nehnuteľností ako vlastníka zapísaná iná osoba ako poručiteľ, a ak bola medzi touto osobou a dedičom sporná otázka platnosti právneho úkonu, na základe ktorého táto tretia osoba nadobudla vlastníctvo ku spornej nehnuteľnosti, nie je ani súd v konaní o dedičstve oprávnený túto spornú otázku riešiť a v nadväznosti na to posudzovať, či bol poručiteľ ku dňu svojej smrti vlastníkom spornej nehnuteľnosti. V takomto prípade však platí, že dedič na určení, že určitá vec bola ku dňu smrti poručiteľa jeho vlastníctvom, resp. vec patrí do dedičstva po poručiteľovi (nie však na určení vlastníctva, keďže dedičstvo sa síce nadobúda momentom smrti poručiteľa, ale právna úprava dedičského práva vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobudnutí dedičstva, teda predpokladá, že dedičstvo po poručiteľovi musí byť súdom prejednané v konaní o dedičstve), naliehavý právny záujem má.

16/Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 27. januára 2022 sp. zn. 2Cdo/214/2020 uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. januára 2019 sp. zn. 5Co/230/2017 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Konštatoval, že z obsahu spisu vyplýva, že T. Z. (pôvodne žalobkyňa v spore), zomrela 11. marca 2015 (úmrtý list č. I. 186 súdneho spisu) po rozhodnutí krajského súdu uznesením zo 16. februára 2015 č. k. 5Co/310/2014-174, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Ide o situáciu, kedy žalobkyňa T. Z. zomrela skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo. Na č. I. 221 súdneho spisu sa nachádza potvrdenie okruhu dedičov po poručiteľke T. Z. a na č. I. 225 a nasl. súdneho spisu je podanie dovolateľa, ktorým sa domáhal pokračovania v konaní a uznesenie č. k. 30D/597/2015-41, z ktorých listín medziiným vyplýva, že dovolateľ je závetným dedičom po poručiteľke T. Z. (pôvodnej žalobkyňi v spore). Uvedenú skutočnosť konštatoval aj najvyšší súd vo svojom uznesení z 25. mája 2017 sp. zn. 2Cdo/152/2016. Vychádzajúc z vyššie uvedeného je tak zjavné, že do práv a povinností v predmetnom majetkovom spore, t. j. spore o určení vlastníckeho práva, po smrti pôvodnej žalobkyne v zmysle § 460 OZ (dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa) vstúpil jej právny nástupca - dovolateľ, s ktorým mal krajský súd obligatórne v konaní pokračovať a nie konanie zastaviť. Odvolací súd nesprávne posúdil povahu veci a z nesprávneho posúdenia povahy veci vyvodil nesprávny záver, že v konaní nemôže pokračovať a konanie zastavil. Tým, že odvolací súd napriek oznámeniu dovolateľa o jeho právnom nástupníctve po zomrelej poručiteľke, pôvodnej žalobkyne, nepostupoval v súlade s ustanovením § 63 CSP, v dôsledku čoho po smrti pôvodnej žalobkyne nekonal s jej právnym nástupcom, dovolateľom, odňal mu ako strane konania, ktorá prevzala práva a povinnosti doterajšej strany konania, právo konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Porušením tejto povinnosti v konečnom dôsledku zabránil oprávnenej osobe riadne pokračovať v konaní o určení vlastníckeho práva, ktoré v súdnom konaní riadne uplatnila jeho právna predchodkyňa (zomrelá pôvodná žalobkyňa v spore). Na základe

vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania v danom prípade ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo dovolateľovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Na základe čoho je dovolanie žalobcu nielen prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP, ale tiež zároveň dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP (m. m. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 87/2010, 2 Obo 152/2008).

17/Odvolací súd po vrátení veci túto prejednal v napadnutom rozsahu (zastavenie konania vo vzťahu medzi pôvodnou žalobkyňou a žalovanými 2/ a 3/), v medziach a z dôvodov podaného odvolania podľa § 380 zák. č. 160/2015 Z.z. (CSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP, dospel pritom k záveru, že odvolanie dôvodné nie je.

18/Súd je v ktoromkoľvek štádiu konania povinný skúmať, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať, t.j. či sú splnené procesné podmienky na strane súdu (právomoc, príslušnosť vecná, funkčná, miestna), na strane strán a ich zástupcov (napr. procesná subjektivita strany konania, zastúpenie), vecné procesné podmienky (existencia žaloby alebo uznesenia o začatí konania) a negatívne procesné podmienky, ktoré nesmú byť dané, aby súd mohol vec prejednať a o nej rozhodnúť. Absencia neodstrániteľného nedostatku podmienky konania alebo danosť negatívnej procesnej podmienky má za následok zastavenie konania (§ 161 ods. 1, 2 CSP).

19/Zákonným naplnením požiadaviek a princípov právneho štátu, konkrétne právnej istoty, je inštitúit právoplatnosti súdnych rozhodnutí. Právoplatnosť v civilnom procese znamená predovšetkým nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia a jeho záväzný účinky na právne vzťahy medzi účastníkmi, ktoré prostredníctvom inštitútu právoplatnosti nadobudli kvalitu judikovaných právnych vzťahov, t. j. vzťahov aprobovaných súdnou mocou (PL. ÚS 43/95).

20/Právnu istotu vytvorenú nezmeniteľnosťou súdnych rozhodnutí treba považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a v širšom kontexte za súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 38/99).

21/Prekážka právoplatne rozsúdenej veci (rei iudicatae, aktuálne § 230 CSP) je vymedzená dvoma kritériami, a to totožnosťou osôb (sporových strán) a totožnosťou predmetu konania.

22/O totožnosť osôb ide vtedy, ak sa v konaní zúčastňujú tie isté osoby ako v konaní už ukončenom právoplatným rozhodnutím súdu. O tie isté strany sporu ide aj vtedy, ak v konaní vystupujú nositelia práv z rovnakého právneho vzťahu v opačnom procesnom postavení, a tiež vtedy, ak v neskoršom konaní vystupujú právni nástupcovia (z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie) osôb, ktoré boli účastníkmi či stranami skôr skončeného konania.

23/Totožnosť predmetu konania znamená totožnosť žalobného petitu, ako aj skutkového odôvodnenia žaloby, z ktorého žalobný petit vyplýva. Za tú istú vec treba v novom konaní považovať ten istý nárok, o ktorom sa už prv právoplatne rozhodlo, ak sa opiera o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu. O prekážku rozsúdenej veci nejde, ak chýba čo i len jeden z uvedených znakov (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20. októbra 2011, sp. zn. 5 Cdo 280/2010).

24/Totožnosť predmetu sporového konania je daná vtedy, keď neskôr uplatnený nárok je založený na rovnakom skutkovom základe, ktorý vychádza zo skutkových tvrdení, na základe ktorých bol uplatnený skorší nárok. Skutkovým základom sú v zmysle princípu kontradiktórnosti a dispozičného princípu sporového konania tie skutočnosti, ktoré sú predmetom skutkových tvrdení, ktoré strana v danom konaní uviedla podľa ust. § 132 ods. 1 CSP či podľa ustanovení § 150 a 151 CSP.

25/Podstatu skutku (skutkového deja) treba vidieť predovšetkým v konaní (a to vo všetkých jeho javových formách) a následku, ktorý ním bol spôsobený; následok je pre určenie skutku podstatný preto, že umožňuje z prejavov vôle konajúcich osôb vymedziť tie, ktoré tvoria skutok. V tejto súvislosti nie je pre individualizáciu predmetu sporu rozhodujúce právne posúdenie daných skutočností stranami sporu, pretože súd si v civilnom konaní, v rámci zásady iura novit curia, sám právne posúdi skutočnosti, ktoré sú predmetom skutkových tvrdení sporových strán.

26/Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne, resp. inak (Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 13. októbra 2009, sp. zn. 5 Cdo 120/2009).

27/Prekážka veci rozhodnutej nie je daná v prípade, ak ide v novom konaní o rovnaký právny vzťah medzi rovnakými účastníkmi, avšak ak sa novo uplatnený nárok opiera o iné skutočnosti, ktoré tu neboli v čase pôvodného konania a k týmto došlo až neskôr (rozhodnutie bývalého Najvyššieho súdu ČSR z 22. mája 1987, sp. zn. 2 Cz 12 /87).

28/V súdnej veci treba dať za pravdu žalovaným, že konanie iniciované pôvodnou žalobkyňou novou žalobou je tá istá vec. Konanie sa týka tých istých osôb - tá istá žalobkyňa (resp. aktuálne už jej právny nástupca) žaluje tie isté žalované (2/ a 3/), rovnako petit žaloby je rovnaký - žalobkyňa resp.

jej právny nástupca sa domáha určenia, že je výlučným vlastníkom rovnakých nehnuteľností ako v predchádzajúcom konaní vedenom pod sp. zn. 15C/23/2005. Pôvodná žalobkyňa podala novú žalobu na základe rovnakých skutkových okolností ako v prípade skoršej žaloby, na rozdiel od skoršej žaloby však aktuálne spochybňuje platnosť darovacej zmluvy zo dňa 11.11.2003, v nadväznosti na to aj zaopatrovacej zmluvy z rovnakého dátumu, resp. darovacej zmluvy z 15.03.2006 a otázku platnosti týchto zmlúv žiada riešiť ako otázku prejudiciálnu. Otázka platnosti alebo neplatnosti zmlúv je však otázkou právneho posúdenia veci, teda činnosti súdu, pri ktorej tento na zistený skutkový stav aplikuje príslušnú právnu normu. Skutočnosť, že žalobkyňa novú žalobu odôvodňuje inak (uvádza rovnaké rozhodujúce skutočnosti z ktorých vyvodzuje ňou tvrdený nárok, ale s týmito skutočnosťami spája iné právne následky) nič nemení na posúdení danej veci ako res iudicata. Tvrdenie žalobkyne, že absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou podľa ust. § 39 OZ z dôvodu absencie základných náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania, neboli v priebehu predchádzajúceho konania žalobkyňou vôbec namietané a preto neboli (ani byť nemohli) konajúcimi súdmi posúdené vo vzťahu k uplatnenému nároku, je rovnako právne bezvýznamná, keď nová žaloba o určenie vlastníctva k totožným nehnuteľnostiam nie je prípustná len z dôvodu, že v predchádzajúcom konaní súdy rovnaký skutkový dej či skutok posúdili po právnej stránke neúplne, inak, alebo dokonca nesprávne.

29/Pôvodná žalobkyňa neuvádzala v žalobe žiadne nové skutkové okolnosti, ktoré by súdu neboli známe už v pôvodnom konaní. V súdnej veci teda ide o totožný nárok vymedzený obsahovo zhodným žalobným petitom, ktorý vyplýva z rovnakého skutku a týka sa rovnakých subjektov, novo uplatnený nárok sa pritom neopiera o žiadne rozhodné skutočnosti, ktoré by tu neboli v čase pôvodného konania a ku ktorým by došlo neskôr.

30/Záver súdu prvej inštancie, podľa ktorého právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava III č.k. 15C/23/2005-396 zo dňa 30.03.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co/5/2012-457 zo dňa 04.04.2012 vydaný v konaní o určenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam vytvoril prekážku veci právoplatne rozhodnutej v konaní o určenie vlastníctva v prejednávanej veci, bol tak správny. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že v danom prípade sa jedná o res iudicata, nakoľko sa rovnako ako v konaní sp. zn. 15C/23/2005 jedná o rovnakých účastníkov konania, rovnaký nárok žalobkyne, opiera sa o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu, pričom v konaní sp. zn. 15C/23/2005 súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, Krajský súd v Bratislave posudzoval aj otázku absolútnej a relatívnej neplatnosti oboch zmlúv, ktoré posúdil ako platné. Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III č.k. 15C/23/2005-396 zo dňa 30.03.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co/5/2012-457 zo dňa 04.04.2012 je právoplatné, čiže sú splnené všetky predpoklady pre konštatovanie prekážky právoplatne rozhodnutej veci.

31/Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolaciemu súdu neostalo než rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP z hľadiska jeho vecnej správnosti, stotožňujúc sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

32/Odvolací súd žalovaným 2/ a 3/, ktorí v odvolacom konaní dosiahli plný úspech, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho i dovolacieho konania v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1, § 453 ods. 3 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

33/Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).